

УРОЛЬОГ
Др. Богдан Макарушка
 спеціаліст недуг нирок і мочоно-полових органів
ВЕРНУВСЯ
 і працює від год. 3 — 6 попол.
 у Львові, вул. Руска 16. Т. п. Тел.: 108-85.

форму боротьби за свої ідеї на терені даної установи, щоб приготувати собі кращий терен для чергових Загальних Зборів, — лише відразу, з відкиненням усіх скрупулів, підважують саму установу та намагаються дискредитувати її в очах своїх земляків і всіх неукраїнців.

Очевидно, було річно дискусійною, чи 1938-ий рік проголошувати ювілейним роком „Просвіти“. Але над цією справою велись довгогодинні наради, думка такого ювілею таки перемогла, всі українські установи й організації дали на це свою згоду, до почесного й ділового комітету вступило кількадесят чільних представників зорганізованого українського світа. Справа перетворилася і треба її підтримати — так каже примітивний громадянський обов'язок. „Громадський Голос“ думає інакше. Для нього це не ювілей „Просвіти“ тільки „ювілей руйників „Просвіти“, „не ювілей „Просвіти“, лиш ювілей темноти“, і тому той часопис веде систематичну боротьбу проти самого ювілею, підрізуючи „Просвіту“ морально і матеріально. Для „Громадського Голосу“, з тим моментом, коли до Гол. Виділу „Просвіти“ не ввійшли радикали, — „не істнує ніяка правдива централа „Просвіти“, а є тільки „узурпатори“. Цікава річ, що на рахунок тих „узурпаторів“ записують радикали в полемічному розгоні і ті гріхи, що їх „Просвіта“ зробила ще за попереднього Виділу, в якому сиділи радикали...

З такими методами боротьби ми ніяк не можемо погодитися. Це класичний приклад на стосунки у громадянському житті тієї приповідкової застави з часів української державності: „або буде така Україна, як я її хочу, або краще хай не буде ніякої України“. Це також класичний приклад партійно-політичної залякоти, яка паралізує всі консолідаційні заходи та дає величезні агути в руки прихильникам тези, що неможливо пропагувати консолідацію, коли експосивність деяких наших католицьких та націоналістичних кол має по другому боці ще гіршу експосивність деяких соціалістично-радикальних кол. Ми були все і в дальше погляду, що не можна ділити громадян на дві категорії: таких, які мають право

працювати в українських освітніх та суспільних установах і організаціях, і таких, які повинні найтися поза бортом зорганізованого національного життя. І тому ми були і є за засадою, що члени всіх українських національних партій є під цим оглядом рівноправні і рівноправні. Але в ніякому разі не можемо погодитися, щоб якнебудь партія або група, втративши в управі якоїсь установи чи організації свого представника, починала валити саму установу чи організацію.

Соціалісти радикали мали у своїх руках філії „Просвіти“ у таких повітових осередках: Тернопіль, Коломиї, Рогатин, Самбір, Снятин, частинно Городенка, Рогатинську та самбірську філію Головного Виділу розв'язав. Але передісторія розв'язання тих філій, як також теперішній хаос на терені коломийської філії, вказує, що саме Головний Виділ є прихильником компромісу на місцях: коли дійшло до того, що сам радикальний голова самбірської філії виразно дораджував Головному Виділу розв'язати філію, бо його співпартійці не погоджувались на ніякі формули компромісу, і коли у Коломиї за посередницьку місію взявся навіть такий всім признаний громадянський авторитет, як місцевий декан, — то не можна закидати Головному Виділу тільки злу волю, а себе представляти тільки як жертву непримирності і терору! Коли радикали втратили впливи на такі повітові осередки „Просвіти“, як у Зборові, Збаражі чи Яворові, то це питання зв'язане взагалі з еволюцією українських суспільних рухів та зміною укладу партійно-суспільних сил, а не з політикою Головного Виділу. Сила чи слабкість кожної партії не залежить від волі управи одної установи. І було б дуже сумно з тою партією, колиб дійсно її впливи залежали від доброї чи злої волі якоїсь одної львівської централі.

Останній виступ „Гром. Голосу“ у справі відкликання прилюдного ювілейного свята „Просвіти“ у Львові довів до скандалу, бо дав притоку до злорадості шовіністичної польської преси. Ми були б дуже раді, колиб той виступ був кульмінаційною точкою непристойної кампанії, яку повинні піддати ревізії відповідальні чинники УСРП. Ювілейний рік „Просвіти“ повинен минувати гідно, на славу просвітнянської установи. Люди є людьми, помиляються, і ніхто не буде твердити, що й у „Просвіти“ нема матеріалу для здорової критики. Але можна з нею підождати до кінця ювілейного року. І можна вести критику так, щоб з неї добро вийшло для установи, а не зло. Критика, якої метою буде знищити установу, стрінеться зі солідарним спротивом всього українського народу. Ввесь український нарід стоїть теж і стоятиме вірно при матері українських установ — „Просвіти“.

Ік.

Повіdomляємо

що з днем 1. серпня 1938 р.

ми ЗЛІКВІДУВАЛИ

Кonto ПКO. ч. 143.322 - Варшава

й тому просимо ВСІ ГРОШІ надіслати

ТІЛЬКИ

наkonto ПКO. Львів
ч. 504.060

АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛО“.

кількох словах, даючи свої коментарі: Франція — друга по Англії світова імперіяльна потуга — 12 мільонів квадратних кілометрів — безмежні заморські багатства та поверх сто мільонів людський матеріал. Ставити це як карту європейських авантур — є на думку Фляндена — чистим божевільям. Коли ж така велика імперія еспанців, які — відкривши Америку — замість її пильнувати витрачали свої сили на європейські міжусобиці: на об'єднання Бельгії та Італії — тих двох великих брэм на Англію, Францію та Німеччину. Між Францією та Німеччиною повинно прийти до порозуміння. Франція повинна дати Німеччині якийсь терен до господарської експансії, найрадіше в середній та східній Європі. Як закид, мовляв: Німеччина ставши паном середньої та східної Європи розібере і Італію, — однодумці Фляндена відповідають, що в сучасній Європі при тій сьогоднішній пристрасній націоналізмі — ніяка німецька гегемонія не владється та що схід Європи теж не підє під німецький політичний диктат. Зрештою, англо-французький блок — Флянден виразним англофілом — є надто сильним, щоб він не мав свого кінцевого слова при всіх майбутніх подіях на сході Європи.

Однодумці Фляндена думають, що в Європі є тільки чотири великі нації: Франція, Англія, Німеччина та в останніх часах вийшли на світову арену Італія.

До всіх інших народів ставляться вони дуже великою резервою, тому теж всі держави східної Європи не люблять ні Фляндена, ні його однодумців.

Очевидна річ, що думки Фляндена не відзеркалюють офіційної французької політики. Однак їх теж не можна легковажити, тобто те, що французький прем'єр Даладіє не є вільний французько-німецькому зближенню. Як на залишається ще в цілості нерозв'язана проблема, як і коли може прийти до такого зближення.

Мимохіть пригадуються слова французького політика, звернені до одного українця підчас пресового бенкету: „Якщо колись час іде до французько-німецького порозуміння, тоді всі та пропаганда, що вас українці представляє у Франції за німецьких агентів, стануть несподівано найкращим поручатком до нас французів.“

Але не випереджуємо. Без потреби, як і Юрій Студинський.

Чи прийде до франко-німецького порозуміння?

Одна з найповажніших французьких політичних ревій помістила тепер інтерв'ю з колишнім та без сумніву теж і майбутнім прем'єром Франції, Пером-Етієном Фляндемом, що заявляє себе в тій розмові великим прихильником французько-німецької угоди.

Скажемо наперед, що пише про нього крайне ліва французька преса:

Тому, що Флянден є дуже високого росту, отже зловілі ліві язички кажуть, що він є з того приводу найбільшим державним мужем Франції. Тому, що Флянден має два імена Пер, (тобто Петро) й Етієн (тобто Стефан) — отже вони його називали, зніючи його про-німецькі погляди, довгим „аншлюсовим“ іменем: „Сайс-Ін-кларт-Флянден“. Скажемо від себе, що Флянден є золотоструним речником писаної економічної теорії професора Шарля Ріста, того неоліберала, який глядить на інтервенційні державні заходи в ділянці економії ось так: інтервенції держави є час-до-часу потрібні, але чим вони рідніші, тим краще живеться всім громадянам.

Флянден є шефом великої центральної партії. Він дуже багата людина та відомий спортсмен. Залюбки він полює в Африці на льви та тигри, а на тенісовій критії площі в Огел (у Парижі) його можна бачити, як грає в ситілку. Найрадіше між 11-ою та 12-ою годиною ночі — тобто по шлоденній праці. Він є батьком четверо дітей, у тім числі, як не помиляємося, має двох підростаючих синів, які, якщо французько-німецька проблема не буде їх батьком псалдиана мировим шляхом — підуть на фронт у найближчій війні. Не кажемо, що цей приватний момент грає ролю в його політич-

ному світогляді, але він без сумніву тяжить на серці кожного французького та німецького батька, який знає, що може причинитися до миру чи війни між цими двома сусідніми великодержавами.

Пресова телеграфічна агенція подала була головні тези Фляндена. Повторимо їх щєраз у

На рятуюнок наших скарбів!

ЩО БУДЕ З ЦІННИМИ ЗАЛИШКАМИ ПОЗРУЙНОВАНИХ ХОЛМСЬКИХ ЦЕРКВАХ
(Лист із Холмишини).

Холм, в початках серпня 1938.

Два тижні мандрую вже по Холмишині, відірваний від вісток з Галичини. І щойно сьогодні надіслав я українську хату, де мав змогу переглянути комплет старанно переховуваного „зачитаного“ „Діла“ за цілий липень. Перейшло воно — як мені казали — через сотні рук. Що більше! Бачив я вже тут нову, жовту книжечку у польській мові з інтерпелляціями і промовами наших послів і сенаторів в обороні православної церкви. Населення читає її мов біблію, хоча я не для нього вона призначена. Мимохіть хочеться передати її видавцям просьбу: панове, не забудьте прислати таких видань на Холмишину та на Підлишшя більше; як би ви бачили, як тішаться тутешні люди, що їхні брати їх не забули.

Про ці всі радості, смутки і легенди, які повстають серед холмського народу, писав би широко, як би знав, що залишиться по тому щось більше, як лише біла пламя. Сьогодні

хочу ще раз звернути увагу на один факт холмської епопеї, а саме на констатувати рятуюнок цінних залишків по зруйнованих холмських церквах.

Добре сталося, що Галичина й на сей момент актуалізує засокальського життя. Ми вже звернули увагу. Маю на гаді слушати мови п. С. Гординосського, які знаходжу в останніх числах „Діла“. Якось проте не можу щоб хтось „зі Львова“ (так тут кажуть) не сьє реалізацією цінних думок — просити автора. При нагоді дозволю собі пригадати, а те що автор помиляється, коли каже, що у великій передовій поставлено багато таких конкретних проектів та навіть відвідні факти видигнуло низку вишуканих славного митрополита.

Але це зрідка, про яку так, мовляв, Переходимо оце до суті загрози (Сміємо галати, що лп. цензори дозволяють)

лікар
недуг шкірних, венеричних
та лікарської косметики
Роман Лисяк
б. приватний асистент д-ра Е. Дуратала
та лікар шкірно-венер. клініки ординус
при вул. Сикстуській 58.

осерувати й деякими фактичними даними, зрештою у виключно культурно-мистецькій площині; факти ці зрештою — відомі вже широко в цілому світі з соймових та сенатських промов).

Число зруйнованих церков відоме. Ті церкви, що згоріли — пропали разом з усім майном і приладдям. Але багато церков влада розбирила, усуваючи в більшості випадків св. Дарин та св. образи й ризни. Ці предмети розбирило у великій мірі між себе українське православне населення і переховує по хатах. Автор цих рядків був у таких інтелігентських і селянських домах, де цілі світлиці виглядають нині немов церкви й каплиці. На стінах висять св. ікони, частини іконостасів. Зі стелі звисають позолочені панікадила, а на підлозі цілими купами лежать покладані важкі оковані євангелія та богослужбові книжки.

Діється так, де населення свідоміше і культурніше. Зате там, де, з різних причин, населення інакше, доводилось бачити фрагменти старих картин іконостасів порозвішувати на об'їздах (Сагринь) і ін. Деякі св. образи, як примір. чудотворну копію чудодійного образу Турковичської Божої Матері поперевозили самі старости й комісарі поліції до етатових церков. Примір. грубешівська деканальна церква — просто вщерть наповнена такими привезеними верконними цінними утєнсільями. Люди з тих сіл, де понищено церкви, побожно передавали багато святих річей до етатових церков „як депозит“.

Якщо мова про мистецьку вартість самих зруйнованих церковних будівель — то втрати, що їх понесли українська культура Холмщини — невимовно великі. Тримуючись черги за інтелектуальною послід д-р Барана наведемо по декілька слів характеристики тих найцінніших зруйнованих „об'єктів“.

1) Церква в Шебрешині з 1184 р. була збудована у перше „в камені межирічським воєводою віри руської Андрієм з Горки.

Ще в 1721 році греко-уніятський єпископ холмський та белзький — Левницький візитує цю церкву, знайшов у ній багато золотих старовинних чаш та срібних риз, забраних після в 1793 р. „ла випагородою“ до Відня. Церкву цю, яка стояла в руїнах і була під консерваторським наглядом, бо практичної вартості не утворювала хочби тому, що в Шебрешині — д. мало православних — розбирили не вважаючи на протести і оборону самих польських культурників — („Діло“ про те вже повідомляло ще в квітні ц. р.) — як д-р Ключовський та кількох заміських адвокатів.

2) Церкви в Замості не розбирили (як мильно подає інтерпретація), маючи на гаді дійсно знищену в ночі з 24 на 25 липня правосл. каплицю на місцевому „руському“ кладовищі.

Зате кам'яна церква з 1589 р., в якій у 1720 році під проводом папського нунція Грімальдія відбувся собор греко-уніятської церкви, стоїть до нині, замінена на латинський костел св. Станіслава. Проте ця заміна погано переробленою архітектурою — пам'яток минулого у цій церкві не зберегла. А була вона пам'ятником — таки ніде правди діти — толеранції великого польського державника і канцлера Яна Замойського, що дозволив її збудувати. З найгарнішого царгородського шесті-ярусного іконостасу, що був у цій церкві від 1648 р. (Облога Замостя Хмельницьким!) не лишилося ані сиду!

3) Два попередні випадки — це загибель кам'яної архітектури. Така доля стрінула й всі дерев'яні архитвори. Назвемо хочби 2 розкішні, найкращі на цій Холмщині церкви, знищені в містечку Тишівцях біля Туркович. Щастя, що д-р Річинський з Володимира перед самою майже їх загибеллю поцікавився тими пам'ятками й утєрвав бодай світліни та коротку розвідку про них. Подібну церкву, що була під охороною воев. консерваторського уряду в Люблині від 1923 р. — знищили в с. Гребенне.

Такий реєстр можна-би продовжувати дуже довго. Ми навели кілька даних, тільки для ілюстрації.

А тепер черга на висновки, які дозволимо собі сформулювати, як слідує:

1) Не вважаючи на наш минулорічний поклік, Православна Митрополія зігнорувала цю справу. Тепер, коли вона сама пережила гіркий досвід минулих та сучасних днів — звертаємо й вдруге увагу на збережені вже тільки залишки церковного приладдя. При Митрополії існує — як нам відомо — окремий архів, існує зачаток музею з цікавими експонатами та відділа-

ми по всіх єпархіях; на чолі музею стоїть визначний фахівець і культурний наш діяч м-р Коровицький. Які їхні плани? Чому вони не поспішають? Коли появиться відповідна постанова О. Митрополита та всіх єпархіальних Ординаріїв? Коли Правосл. Митрополія витягне консерваторську руку по загибачі, попелючі на вітрах і дощак рештки православної церковної культури?

2) Думка, що П. кинув в Галичині мистець С. Гордінський, мусить бути зреалізована. Наші музеї мусять вислати — бодай приватно — фахівців, що забрали би (навіть до наплевачників) найвартісніше з того, що залишилося. Підкреслюємо конєчний нешумливий приїзд фахівців, бо буває й так, що різні галицькі юнаки забирають цінні церковні предмети, які їм люди завіряють, та заносять їх до власної хати для прикраси стін приватного дому.

3) Справою рятування холмської старовини слід на випадок труднощів (головно адміністративного характеру) зацікавити навіть польські мистецькі кола. Бо коли пл. Прушинські бідають у своїх репортажах про загибелі пам'яток культури на „кресах“ у користь білених награнників при тротуарах, то таки може кинуть і слівце в хосен пам'яток церковної культури. Чейже саме тут пропадають пам'ятки української культури, які дуже часто мають на собі польські написи.

На Холмщині жарить вогнище, жививе сонце і люди схилиються у білих сорочках понад ланами. Піт спливає їм зі змучених облич і зрошує чорну землю. Земля піт прийме, то правда, але піт — це призначення тутешнього люду. Його піколи не забракне на обличчях. Доші ж і вітри розполошуть викинені на поалу скарби культури. Роман Гучванович.

Убрання до міри
з найліпших матеріалів поручає
ШАПІРА, вул. Личаківська 1.

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ.

З останніх десятиліть життя Ів. Франка
(1896—1916.)

(з приводу роковин смерті поета).

2000 КОРОН ЗА НЕДОЛАДНИЙ ТВІР

Не знаю, чи охота придобити духа Міцкевича за статтю „Поет зради“, подібно, як раніше поет очистив із своїх закидів Драгоманова у другому томі листів до нього, чи охота зблизити літературним відкриттям, досить, що поета, хоча не вдалося йому видрукувати „Wielkiej Utraty“ в „Записках“, не покидала й далі кастрава думка випустити псевдо-міцкевичів твір у світ власним накладом. Ані проф. О. Білецький, ані д-р Г. Бігеляйзен не були всімі перешкодами поета, що знайдена ним драма не Міцкевича, ані куратор поета, Карло Бандрівський, не вважали опертися його волі і поет з руїною власної біди кеси, бо вкладом коло 2000 австр. корон видрукував перед латинським Різдом у 1913 р. на дуже добрім папері Wielka Utrata“.

Книга під назвою „Адам Міцкевич „Wielka Utrata“, історична драма в рр 1831—32“ вийшла в світ, де безграмотний твір якогось польського, можливо таки галицького патріота, назавжди „співальним твором Адама Міцкевича, великим у часі найвищого розквіту його поетичної творчості“ та „головною окрасою польської літератури“ і „незрівняним зразком політичної драми“. До книги додано життєпис Міцкевича, складений зі статті В. Спасовича, взятої з „Бібліографічного словника Брокгауза і

Ефрона“, та доповнений з книги Володислава Міцкевича „Живот Адама Міцкевича“ і вибір поезій Міцкевича у Франковому перекладі.

Хоча кожда тямуща, але не зловна людина, вже з переднього слова до „Wielkiej Utraty“ могла довідатися, що то хвора узяв Франка приказала йому недоладню драму невідомого автора назвати геніальним твором Міцкевича, всеж у польській пресі не обійшлося без образу Франка. Поет читав жадібно все те, що писали тоді з приводу „Wielkiej Utraty“ і приймав спокійно лайки та наруги від польських критиків та журналістів, які вважали за образу для генія Міцкевича його ім'я на „Wielkiej Utracie“. Але наш поет і далі вірив, що „Wielka Utrata“ — геніальний твір Міцкевича і в тому пересвідченні післяв П. Володиславові Міцкевичеві, синові Адама. Та цей, нагадавши Франкові колишню його статтю про свого батька, як поета зради, з обуренням прийняв дарунок Франка і поглузував собі з нього у листі з дати Париж, 25. січня 1914 року). „Нераз простачки почувають шире зворушення перед карикатурним образом мук якого святого; таке шире зворушення охопило і Вас і завдяки йому Вам видалися нужденні вірші Міцкевичевими. Хайби це зворушення інші творачи чуда, відкрило Вам і русинам Польщу такою, яка покаже себе світові, коли скінчиться П. покута“ Але Франко й далі дивився „згорі“ на всякі наруги та глузування і в часі російської окупації Львова задив нове видання „Wielkiej Utraty“ — у німецькій мові. Я бачив у коректі перші листки того видання, що не дійшло до кінця.

*) Князька. Warszawa—Lwów. 1914. Nr. 1 i 2.

XXII.
СМЕРТЬ СИНА.

Коли я у 1911 році був тяжко хворий, поет прийшов відвідати мене. Він приніс тоді мені велику коробку свіжих черешень, що з трудом ніс на грудях, придержуючи її хворими руками, поставив її на стіл і сказав:

— Колись ви відвідували мене, а тепер я прийшов відвідати вас... А черешні їжте, вони вам не пошкодять, тільки допоможуть...

Поет посидів у мене довгий час, питав про здоров'я і радив їхати в гори. Потім оглядав мої книги у шафі і йому видалося під кінець несподівано, що полиці в шафі йдуть у далеку темну глибину. На бажання поета я замкнув шафу, він попрощався зі мною і вийшов.

Попри недугу, треба признати, у поета було ще багато практичного змислу. Хоча в нього були прикрочені руки в ліктях і пальцях, він радив собі, як міг, і робив у місті потрібні покупки для дому. Коли в 1910 р., мабуть у листопаді, заболіла його дружина на гострий нервовий розстрій, він поспішав в уряди про всякі потрібні посвідки і сам примістив її в домі для нервово хворих. Там відвідував він свою дружину й коли „мама“ — так він її називав — затужила за домом і приобіцяла, що не буде робити йому пакостей, він привіз її сам додому. Дня 7. квітня 1913 року несподівано умер йому найстарший син Андрій, який у часі недуги поета був йому правою рукою і доглядав його, як нянька дитину. Засмучений поет прийшов зраз зранку до книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, позичив гроші і сам займався його похороном.

(Докінчення буде).

Свято на горі Маківці!

В ОДНО МІСЦЕ І З ОДНОЮ МЕТОЮ.

Як попередніх літ, так і тепер айшлись на Маківку непроглядні маси народу. Зійшлись усі. Старі і молоді, батьки і діти, жінки і мужі, бідні і багаті, інтелігенти і селяни, робітники і міщани. Вже з ранку напливали вони з усіх усядінь, з ріжних земель, ріжними дорогами, ріжними стежками, ріжко вдягнені, ріжні виглядом, ріжні ачаєю і ріжні поглядами. Проте айшлись вони в одне місце і з одною метою.

Що зединило їх? Шож примусило їх покидати хати, товктися мільями фірою, чи прямувати пішком? Чим сяють ті всі, хоч сумовиті, лиця, почорнілі від утоми, припашені порохом і потом? Чому блистять умучені, невиспані очі? Чому простуються спини, тверднуть м'язи, поважніють ани?

Тому, що станув перед ними дух героїв, овів їх своїм подихом, зединив їх, двигнув, підсилює умучені тіла, порушив притулену волю, наповнив їх серця вірою. Сказав він їм, що нарід з такими синами не загине.

І айшлись вони всі. Зійшлись, щоб віддати поклін Героям, що своєю смертю оживили їх усіх. Своєю смертю дали життя духові і вірі, дали життя ідеї, за яку дали свою кров і поклали життя. Їхня смерть згуртувала тих людей.

Зійшлись такі, що вже були. Зійшлись такі, що вперше. Зійшлись такі, що самі тут свою кров полишили і такі, що тут боролись, і такі, що своїх тут мають. Зійшлись, щоб ще раз поглянути, щоб вперше побачити, щоб своїми злізми землю зросити. Зійшлись, щоб розказати, почувантись і друтих повчати. Зійшлись — бо мужіли.

МАКІВКА ОЖИВИЛАСЬ...

Ще вчора сумна, тиха, здавалось нежива, Маківка — оживилась. Ріжкоманітні гурти народу усталились, утихомирились. Прислухаються не порушним, тихим хрестам, гробам. Чому вони такі тихі? Чи мертві? Ні! Вони живі! Від них йде життя. Вони тихо шумлять, неначе шепочуть, неначе питають... „Чи добре зробили? Чи не на дармо?... Дайте відповідь! Таку, щоб рівна була нашій жертві!“

Слова молитви плывуть далі. Деревя тихо шумлять, неначе співають заколисну пісню героям. Вони й сплять, відпочивають. Відпочивають по великому ділі...

На вітрі мають прапори. Уставлені при вході. Впорядники біля них вдержують енергічно лад. Нарід напливає. Спокійно, дисципліно-

вано. Один за одним надходять походи з хоругвами і вінками з доокочичних сіл. Ті з хоругвами стають біля гробів, ті, що несли вінки, залишають їх, і всі стають в узаадні ряди. Молодь Тустанович держить шпалір і нікого не перепускає. Хоч здається, це непотрібне. Зібрані, розуміючи повагу хвилини, самі вдержують порядок і не товпляться.

Сходяться священники з усієї околиці. Сходяться ще й гості, що приїхали в останній хвилині поїздами. Заслуговує на окрему увагу прогуляка з Рогатинщини, в якій між іншими трьох учасників геройських змагань. Прогуляка численна, поверх 60 осіб. Починають сходиться і найближчі мешканці.

Злучені сільські хори грімко співають. Вибиваються головою мужеські голоси, що відбиваються від узбіччя як колись стрілецька боева пісня.

МОЛОДИЙ ЛІС...

Маківка...

Дивна ця гора. Зі старих дерев тільки стовбури, що їх порозривали колись гранати. На шпалі гори кілька старих смерек, решта це вже молоде, що не видало страшно хуртовини. Якийсь старий, 60-літній, учасник боїв розказує про героїв і не пізнає терену. Він тут вперше від пам'ятних днів, а це вже чверть століття. Старе загинуло. Молоде буйно розринулося, якби нагадувало, що нічому немає кінця...

МОЛЕБЕН ЗА ГЕРОІВ.

Ще молитви!... З'являється промовець. Плывуть слова, нагадують минуле, кажуть про сучасне, загрівають на майбутнє. Згодом молебень за Героїв. Лиця зібраних ще більш поважніють. Дехто витирає сльози. Сонцеві це байдуже. Весело гріє, припікає. Легкий вітерець шумить, порушає хоругви, прапори. Здавалось, дух героїв оживлює їх. Десь далеко грюкоче грим. Мимохіть тягне зір в даль, чи це не відгомін гранат!

Со святими упокой!... Слова пісні приводять до дійсности... Душу раба твого... Це були раби. Раби Великої, Святої Справи. Не поклонились нікому, нічому. Тільки їй. Ідеї.

Вічна пам'ять!... Це вже кінець. Пісня вривається в серце, в душу, в кров. Припинює віддих, витискає сльози. Б такі, що не стримались. Плачуть...

ВЕЛИКА ЖЕРТВА...

Знову промовець. Грімкі слова лунають наче дзвін. Бе із них молодість, запал, життя. Хоч

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Пятниця, 10 вересня (29 липня) 1938.

УНІЯ В РАРАНЧІ.

„Буховинський уряд дозволяє, щоб у Раранчі послилися на постійні греко-католицький священник та остродунський парохій в Боях. Провод. єпископ Юліан з Устя Зеленого.

ЦАР ЗАДОВОЛЕНІЙ.

„З Петербурга повідомляють, що цар німецького імператора, що він дуже задоволений з зустрічі з царем Вільгельмом. В Петербурзі починають вірити, що ки. Біомарі справді ближє мира з Польшею.“

МИРНИЙ НАСТРІЙ.

„На банкеті у льондонського льондону, який і честь англійського кабінету, мав президент кабінету лорд Сальсбері промову, в якій так покосив ситуацію: „Важалі щодо змирненських справ панують мирний настрій. З більшими як колись буди довіряти йому сказати, що метою всіх змирненських є: забезпечити незалежамучений мир.“

ВЕЛИКАНСЬКИЙ ГЛЮБ НА ПАРИСЬКІЙ ВИСТАВІ.

„Два французькі інженіри ладять на виставі в Парижі, що буде метром метрів обсягу, а що метр є 40-мільйонною частиною цілого обсягу землі та і цілий глюб буде мільйонною частиною землі. Інженіри будуть представляти в міліметрах і всі географічні подробиці відповідно до своєї величини. Паризаїма на цьому глюбі простір одного квадратного сантиметра. Цілий цей глюб порушувати відомий механізм відповідно до оборотів землі.“

говорить про смерть. Слова його притягують очі, приковують слух. Ніхто не ворухнеться. По дих героїв прикував усіх. Промовець говорить про Велику Жертву. В ім'я Віри, Любви.

Скінчив. Десь починають співати. Впорядники опановують рух. Відходять заплаканий хлопчину — згубив своїх. Не диво. В цьому році сила народу. У двоє більша, як мивудого. Чи не консолідація? Коби так! Безумовно бажають бі П тутешні могили.

Починають розходитись. Спокійно, поглом, гуртками і одинцем. Не хочеться покидати святого місця. Лишати могутні гори, зросні червоною стрілецькою кров'ю, звозочені білим тілом, присипані білими кістками. Ще один погляд на бідненькі гроби, на простий безплотний хрест. Коли тут стане пам'ятник, підійий Герої! Талей Чорнік.

На жаль ціла прогуляка зі Львова злила Соколи, а незалежних причин не можна статися на Маківку. Довідуємося, що спеціально найнятий для тієї прогуляки автобус, минала поліційна стежа з Перзенківки. Автобус вів тоді прогуляковців над став у Яноні, де вони пробули до вечера.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 19.

ДОРА ВАНЬО.

3

Чутливе серце.

(Докінчення.)

Кравчиня хотіла себе виправдати, щоб не вразити клієнтки.

— Якщо я відважилась натякнути на ту „ощадність“, то мала на думці не видавництво гарної літератури, а господарські книжки, що їх теж ваш муж видає. Люди кажуть, що на цьому можна ще й ніби в наших бідних часах зробити маєток. Та як мені до цього діло?

— Но, правда. З господарської літератури деськолись нам щось капає. Але маєток? Можна сміятися. Чи може маєтком ви хочете назвати ошу нашу однопверхову будув? Звичайно, люди виють числоти чужі приходи, та не знають розходів. Ви може навіть не знаєте, що я крім наших найконецінших видатків мушу посылати мамі що місяця десять золотих. А інколи навіть і більше. А у світі якось мусимо ягядати, відповідно до нашого становища. От, хочби й тепер. Коби скінчилось на торбинці. До цього ще потрібні нові мешти, капелюх, рукавички, шаль і безліч інших дрібничок. Ага! Де мені піти за капелюхом?

— Гарний вибір мають пані добродійка у Микі.

— Но, знаєте, у справах одягу годі так демонстраційно показувати свій патріотизм. Можете порадижити ще Бережницьку чи Мак, чи може ще кого? Та дарма. Я, здається, до смерті залишуся вірна своїй Шаксенічовій. Яка в неї культура! Як зі смаком уладжені салони! Там, як тільки що візміш на голову, то відчуваєш шик, елегантність. А шож можуть вам дати наші бідняки?

— З тим я не можу погодитись, пані добродійко. Адже наші модистки теж бувають у

світі і теж мають освіту. Хтож може стати їх клієнтками, як не ми самі?

— В тому, дозволяйте мені мати своє окреме становище, з якого я не мушу сповідатись перед кожною швачкою.

— Я прошу дуже побачити мені, я не думала вразити пані добродійки! Але, коли пані добродійка показались настільки ласкаві, що радились мене у справах одягу, то я відважилась.

— Но, нехай на цей раз буде вже досить того доброго. Мій капелюх мусить бути надзвичайно модний і дозволяйте, що я собі сама дам раду з його вибором. Отже дуже прошу: в середу зранку принесіть. Та не забудьте про ті всі поправки, що ми про них говорили. А що до мого патріотизму, так знайте. Я усім знайомим поручаю тільки наші фірми. Але сама не можу всього у них купувати, бож ви знаєте, що я маю індивідуальний смак. До побачення, пані Таранова в середу. Жду вас нетерпеливо.

Пані Ніна йде отворити входові двері та кравчиня не рухається. Так і слідно, що радаб ще щось сказати та не сміє. Якось так мнеться в собі і йде, не йде.

— А! Ви ще мабуть щось хочете мені сказати? Прошу. Відважно, тільки коротко, бо в мене мало часу.

— Я хотіла ще... Ласкава пані. Може пані пригадують собі, я вже нераз говорила. Моя донця здає саме матуру...

— А? Так? Певно має велику трему? Потіште її, що матура тільки перед тим така страшна, а крім цього вона ж сильна учениця, ще й інші товаришки підготувала. Я вже теж колись здавала. Побажайте їй від мене найкращих успіхів. Хай дуже їй не переймається. Адже професори теж люди!

— Алеж бо, пані добродійко, справа в тому, що при матурі обов'язує чорна сукня, а вона її не має.

— Ага. Ви бажаєте моєї поради, чого набрати на сукню, чи як вишити її. Отже, хоча в не-

не мало часу, але якось вже постарілась дати могли вам своєю порадою. Подайте мені ті шовки, що маєте в руках. Думаю, що з них двійку якось скоріше виберемо.

— Алеж ні, пані добродійко. Я думала, маю наміру нічого шити. В мене нема грошей і купно матері, а тільки... Я тільки хотіла показати паню добродійку відпродати мені ту свою сукню, що я шила минулого року. Замовила пані добродійка вже її не носить.

— Щооо? Ту мою сукню малюй собі, ваша донька до матури? Це, знаєте, вже дуже нахабство. Я-ж плачу вам за кожну маленьку дрібничку, а ви ще чогось такого викладаєте мені?

— Ні, пані добродійко. Я не думаю жадурно. Я хотіла...

— Но, знаєте. Требаб мені пошукати вихованої кравчині. Ваша донька малюй собі в такій саме сукні, в якій ходжу я? Хіба ж не маєте, що я для вас ховатику у шафку не ре барахло. Я вже й забула, коли вернула її якомусь ганделесові. Ще й того не стало, за кілька стібів голкою так добре платили, що мені плачу і ще сукні долазати!

— Та я, пані добродійко, хотіла показати вам свою сукню.

— Досить! Мені зовсім нецікаво, як ви її думали! На всякий випадок вам кажу, що я або працюватимете для мене, як досі, або ких надзвичайних додатків та будете платити про ту віддал, яка є між нами або ж ні.

— І сьогодні розпрощатись.

— Пані директорово! Дуже вибачаюся за мою доньку.

— Розмова скінчена. Прошу прийти принести сукню і рахунок в середу. Я знаю, чи зможу вам заплатити як ви хочете, щось там на всякий випадок достатньо.

— Цілую руки.

Батьки і діти під прапор „Прогрес“

Сторінка без політики.

Тайна трьох завіщань.

Агенція Аяса повідомила перед кількома днями з Буенос-Айрес, що там потягнули до судової відповідальності під замітом сфальшування завіщання маркиза Іва Борнера та його жінку, а дому графіню Гіпівіль. Слідчий суддя з Буенос-Айрес дав наказ їх арештувати, однак тому, що маркиз та його жінка постійно живуть у Парижі, то аргентинський суд мусить їх уважати втікачами. Ця справа виглядає так:

Аргентинський мільйонер.

Ще 12 лютого 1931 р. помер у Парижі аргентинський мільйонер Рікардо Гарсія, який залишив по собі величезне майно. Гарсія аргентинець із походження вродився в 1860 р. на судно англійського пароплава „Мерсер“, іншими словами на британській території й тому тепер він став британським громадянином. Цим громадянством циністився він ціле своє життя.

Ще батько Гарсії замешкав був у Бордо, де він великі купецькі діла. Рікардо Гарсія теж мешкав у Бордо розбудовуючи далі батьківське діло.

В 1888 р. він оженився з французенкою, однак скоро повдовів і оженився удруге з бачатою південно-американкою. І друга жінка теж доволі швидко померла.

Побут у Парижі.

Після смерті другої жінки Гарсія злікувався усі свої діла й перенісся до Парижа та тамешкав в Отей. Він був дуже самотнє життя, при ньому були старі слуги, зі своєї рідні він удержував звязки лиш із двома своячками Обер-Арно, які мешкали в Буенос-Айресі. В Парижі Гарсія познайомився ближче лиш із двома жінками з товариства: Марією де Гіпівіль та її сестрою маркизою Борпер.

Після смерті аргентинського багача виявилось, що було аж 3 завіщання. Перше завіщання було зладжене в 1920 р. і відтак уневажене з усіма потрібними формальностями в нотаря. У другому завіщанні, зладженому короткий час перед смертю, 21. січня 1931 р. старий мільйонер записав ціле своє майно двома агаданам лише своячкам, зобов'язуючи їх виплатити більшу суму старим слугам. Вкінці третє завіщання було зладжене 10 днів після першого на 12 днів перед смертю. В тому третьому завіщанні Рікардо Гарсія залишав своєючок без нічого та записав ціле майно Марії Тересі де Гіпівіль і маркизі Борпер, зобов'язуючи їх виплатити агадану вже суму старим слугам. Це останнє завіщання признали теж за важке й оті французенки стали власницями спадщини.

По семи літах.

Якийсь час пізніше виринули сумніви, що до правдивості третього завіщання. Аргентинські своячки мільйонера почали справу про сфальшування завіщання. Справа проволікалася і щойно 8. червня ц. р. суд у Буенос Айрес признав третє завіщання сфальшованим та обвинувачував марк. Борпера і його жінку у сфальшуванні завіщання у свою користь.

Свідство устійнило, що третє завіщання було писане по французьки, хоч Рікардо Гарсія писав виключно по еспанськи. В тому завіщанні є теж багато неясних точок — воно дає доручення про майно і приходи, яких Гарсія ніколи не мав. Вкінці лист, у яким знаходилося завіщання, було вислане поштою щойно 12. II. 1931, значить аж в кілька годин після смерті Гарсії.

Новий ворог Америки — „маріхуана“.

Американська поліція веде тепер гостру боротьбу з торговцями наркотиків, які впровадили у продаж нову отруту „маріхуану“, яку масово затрує себе американська молодь. 31. м. м. ньюйорська поліція спалила 1.500 кг. „маріхуани“, тієї рослини-дурману, що так швидко поширилася у Злучених Державах. Спалену отруту оцінюють на 125.000 доларів.

Цю рослину привезли до Злучених Держав з Мексики, де її вже від давнини курять премії. „Маріхуана“ відрізняється від інших наркотиків тим, що її можна курити, як зви-

чайну папіроску. Американська молодь, особливо студенти, просто кинулись за новою отрутою. Близько університету повіроствали наче гриби на дощі торговці тієї отрути, а папіроски не менше шкідливі, як інші отрути-дурмани, нпр. гашиш, чи опій, поширилися між студентами з жахливою швидкістю.

Тепер до боротьби з „маріхуаною“ змобілізували поліцію всіх 48 штатів. Енергічна акція поліції потрібна кінче ще й тому, що гангстери приступили вже до організації тайного „тресту“ для торгівлі „маріхуаною“.

Сив апеляцію. При 3 і 4 розправі суд не міг дійти між собою до згоди. П'яту розправу перервали, з уваги на те, що проти обвинуваченого велася нова розправа. Підчас 6 і останньої розправи засудили знову Мікея на смерть. Однак він запевнює, що вже освоївся зі смертними присудами і що знову зголосить апеляцію.

Справді дивна американська справедливість, коли її можна так довго водити за ніс.

—

Коли в Європі почали митися?

Коли 1640 р. в Парижі появилася книга п. „Життя шкільного товариства“, яка повідомляла, що „в останніх часах знову почав у моду входити нестерпний звичай мити руки й лице. Е-ж чудак, які іноді мнуть теж ноги.“

В ті часи прохажуватися на повітрі не було ніяк модно. Іноді багаті прохажувалися не по своїх стилізованих садах, при чому мити лице або серпанками або масками, що їх приносила мода з Італії. Маски берегли від сонця.

Поздніші XIV. подавали кожного ранку мити лице й руки. В його туалетній кімнаті не було ніяких умивальних приладів, крім невеличких чашок з водою, в яку він всаджував кінці пальців. Придворні дами і найближчі вельможі мити лице або про нігті — це було модно і в 1800 р. Чистити зуби — майже

до 1750 р. вважали незвичайною екстравагантністю. Лиш при кінці вісімнадцятого століття ввійшло у звичай, що аристократи кланкали до себе раз на місяць цирюлика, який за день зішкрябував нагромадження на зубах камені, у членів цілої рідні.

Включно до французької революції скрізь в Європі пудрували волосся, мазали собі різними смаровинами лице й руки і зішкрябували фарбу щойно тоді, коли її забагато прибиралося. Митися — нікому навіть у голову не приходило. Кажуть, що цариця Анна мала звичай мити лице водою перед тим, заки намазала його маслом і відтак наложила пудру. Вода й надавала така добра до миття лица, що вона відмовилася небагом від ріжних туалетних вод, які були тоді в моді.

Наполеон брав час до часу парові купелі, однак найчастіше обмежувався лиш до витирання кольонською водою. Гете на старості літ

осуджував своє замилування до купелі, що між іншим було причиною непорозуміння між ним і Ляфатером, який купіль уважав дурною примхою.

Щойно від половини XIX. ст., головни від заведення водопроводів і опалівання, люди почали привикати до лазничок і збільшена продукція мила остаточно зліквідувала страх перед водою та приневолила полюбити миття й мило.

Чи знаєте, що..

...в Австралії живе рід глист довгих іноді на 3 м.?

...третина мешканців цілого гльобу обходиться без ніяких меблів, спить, сідає та їсть просто на землі?

...крайничні злодії, т. зв. „шапенфельдери“ обкрадають англійські крамниці на суму мільйона фунтів штерлінгів річно?

...серед класичних музичних творів стрічаємо 721 разів назву „Козисанка“, 615 разів „Мрія“, 548 разів „Ноктюрн“ і 496 разів „Баркарола“?

...від часу відкриття Америки видобули люди й впровадили до вжитку 41 тис. кг. чистого золота. З того золота можна зробити шестистінник високий на 14 м.

НЕ ХОТІВ МОДНОЇ ЖІНКИ.

Густо-часто причиною подружніх трагедій та розводів буває те, що муж вимагає, щоб його жінка була завжди чепурна, гарна, зі смаком одягнена, словом мужчини не люблять немодних чи пак старомодних жінок. Так теж буває і з жінками.

Тому справді дивоглядний мотив убивства подав один французький селянин із Шатаро. Одного дня на станицю поліції у агаданому місті зайшов схвилюваний селянин і заявив, що він не міг довше стерпіти надмірної „поступовості“ своєї жінки, яка держалася осоружних для консервативного селянина правил моди та модерних поглядів. Коли йому терпець увирвався, він застрілив жінку. Після цих слів селянин вийняв револьвер і на очах комісара поліції застрілився.

ГАНДІ ВІДМОЛОДЖУЄТЬСЯ.

З Індії подають сенсаційну поголоску, яка там кружляє, буцімто Ганді, піддаючися намодам свого оточення, погодився перевести лікування відомою „Богікажалью“. Цю систему застосував славний індійський бог-жрець до відомого індійського націоналіста 76-літнього Пандіта Малявія — і лікування дало якнайкращий вислід. Ця метода (ми вже про це свого часу писали) має бути — як оповідає старенький пацієнт незвичайно важка й томляча. Пацієнт мусів пересидіти 40 днів у темниці, йому не вільно було виходити з кімнати, не вільно було купатися, митися, голитися, взагалі не вільно було рухатися. Інші подробиці цього лікування закриті тайною. Пандіт Малявія прибув на вазі, сиве волосся почорніло, зір йому помітно поправився, пам'ять і голос має тепер як за найкращих часів.

НАЙМОЛОДША СТЕНОГРАФКА СВІТУ.

У французькій місті Сімон відбувся недавній конкурс професійних стенографок. Загальну сенсацію на тому конкурсі викликала 7-літня дівчинка панна Лепот Рубін, яка здала іспит із відзначенням.

Наймолодша стенографка Франції та імовірно цілого світу пише 40 слів на хвилину на підставі тексту зовсім їй невідомого. За 3 хв. відбрала вона 120 слів і зміла відчитати свою стенограму зовсім пливко, не затримуючися й не надумуючися при тому ні на хвилину.

ВЕСЕЛЕ

ПРОВОРНИЙ ВОЯК.

Підстаршина: Що спершу треба зробити, аки почнете чистити кіс?

Вояк: Погляну на його число.

Підстаршина: Чому?

Вояк: Щоби не ничистити через помилку чужого кіса.

ВИБАГЛИВА.

— Чи можна собі уявити щось кращого, як правдивого й вірного звелічника?

— Так.

— Кого?

— Двох правдивих і вірних звелічників.

Про шкільну мізерію „вовчі білети“, патенти та майбутність української молоді.

(Дискусійна стаття).

Щорік у тім часі, коли надходять наїкції і молоді зі свідоцтвами в руках розділяться по краю появляються в часописах статті більш-менш під однаковим наголовком: „Що даліше?“ Воно так виглядає, немаче часописи „відроб-жани“ ті два чи три дні своєю тяжку панцину, щоб знову цілий божий рік мати з того боку спокій. Бо і справді, це є своєрідна панцина висловлювати наваги та давати ради там, де треба необхідно щось придумати, поради, а де по-правді ніякої ради нема.

Та цього року голоси української преси на цю тему загомонили більш продовжні, тривожні, напружені, ніж за попередніх літ. Бо коли ще кілька років тому предметом турботи була переловсім доля тієї молоді, котра, покінчивши вже оконечно освіту якогось типу, прощлася зі школою на завжди, вивінована на дорогу життя воячим білетом „визнане грецько-като-ліке“, щоб побачити, що праці і місця для неї нема поза кількома українськими установа-ми, неспівмірно тісними для такого напливу но-

в промислі, необхідна концесія, а перепони і труднощі дістати таку концесію стоять в про-порціональним відношенні до рентоности чи пак вигляді рентоности підприємства. До та-ких трудних адобутків, передовсім для україн-ця, належить концесія на гастрономічне заве-дення в корисно положеному місці. А друге, щоб ввагалі взятися за таке підприємство, як промислове або торговельне, до цього треба мати відповідний капітал. Підчерку відповід-ний. Бо ми живемо в державі, де є лад капіта-лістичний і обов'язують тверді писані і дійсні закони капіталістичні. Починаючи необережно інтерес із замалим капіталом, можемо при асїї солідности, фаховости і рутині втратити зарі-но нашу працю як і зангажований капітал, під-час коли другий нефаховий, несолідний, а зате сильний в капіталах вдержить успішно конку-ренцію. Та нам вкінці не діло до тих дуже і ду-нечисленних, що мають бодай невистарчаючий капітал на відкриття підприємства, — вони хай собі вже радять як знають, — зате думаємо про цей дуже великий загаль, що про якісь капітали ані мріяти не може, бо ані не має тих капіталів, ані змоги і надії їх колись в житті придбати.

Організація кредиту? Це покищо утопія. Це не є в сучасних умовах реальні чинники, що їх можна би брати під увагу. Сьогодні є тільки два роди кредиту: короткочасний, за більше як пупілярним забезпеченням, або дов-горочасний чи безрочисний за протекцією, терцієм нон датур.

Ось чому наша молоді, маючи навіть кіль-кадесяті чи кількасот золотих готівки, воліє сидіти, як часописи пишуть, батькам на карку, ніж ризикувати, що за свою працю заплатити ще тим своїм „капіталом“.

А вжеж говорити про те, щоб хтось від-крив у нас ювелірський або мануфактурний ін-терес з сакими-такими виглядами на успіх — було би просто зайво. Знаємо хіба таких ману-фактуристів, що дають фірму, а жиди капітали. Але це також не є розв'язка проблеми.

Розв'язку проблеми — вихід з загрози існу-вання українського молодого покоління, його загалу, не кількох особливо шасливих одиниць, — можемо знайти тільки у переміні існуючого законодавства та суспільно-політичного ладу на більше ліберальний і демократичний. Але це му-зика прийдешнього. Всеж, незалежно від того, є в нас деякі спроможности зробити багато, щоб лихові зарадити. І так:

1) Треба вкінці раз перестати апотеозувати шкідливу для недержавної нації догму, що всяка фаховість може бути доказана лише шляхом урядових патентів та своєрідних „селекцій“, а життя улаштоване тільки на руштуванні бюро-кратичних формул. Приклад ми повинні брати собі з наших в часах їхньої займанщини, котрі шойно сьогодні починають признавати вартість „казьонних“ патентів, видаваних на потрібних їм засадах.

2) Вишукувати такі форми устійнення „фа-ховости“, котрі відповідали б дійсним умовам і потребам нашого життя, приготавляючи кадри справді вартісних для нашого майбутнього фа-ховців.

3) Організувати наше економічне госпо-дарське і культурно-освітнє життя в такий спо-сіб, щоб таким справжнім фахівцем, (а не тіль-ки формально патентованим) забезпечити пра-цю і справедливі умовини праці в широкому засязі, а не тільки деяким вибранцям.

4) Перевести організацію кредиту, спертого не тільки на доточасних засадах пупілярного забезпечення майном, капіталами і доходами або протекцією, але також забезпеченого пра-цею людини та передовсім необвантаженого ліх-варськими процентами і більше ще дошкуль-ними „адміністраційними“ оплатами, уділами, тощо.

5) Українська преса повинна виконувати ви-ховну ролію супроти молоді так, щоб ця мо-лоді дивилася на світ очима свободного духо-вого громадянина, а не крізь окуляри абиачих для недержавної нації бюрократичних навичок і формул.

Це речі можливі, речі, які вже виконували інші народи в часах своєї бездержавности, які виконували та виконують всюди та по всі часи жиди, навіть там, де вони не є переслідувані.

Це вкінці речі залежні виключно тільки від нас самих.

Еансей.

ВУЛ. ФИЛИПА ШЛЯХЕРА 8

(давніше Шпитальна 38) — тел. 237-19

виконус роботи конструційні, будівальні, інсталяційні, залізні сходи як також усе, що входить в обсяг спе-сарства. — СПЕЦІАЛЬНИЙ ВІДДІЛ СТАЛЕВИХ І АЖУРОВИХ РОЛЕТ.

НА ДОПОМОГУ РОДИНИ КАСПЕРСЬКИХ.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижиківі, зложили в Адміністрації „Діла“ даліше: Роман Кюс, Луцьк, 2 зол., Едвард Ста-решський, Львів, 5 зол., Володимир Ворон, без-робітний, Львів, 1 зол. і кличе своїх товаришів.

БУНДЮЧНА ЗАЯВА БЛІХЕРА.

Підчас інспекції червоної армії на Далеко-му Сході марш. Бліхер виголосив нову промо-ву до воєнків, скидаючи вину за конфлікт на Японію: Ми не нападаємо. Ціла відповідаль-ність за останній конфлікт спадає на Японію. Японці думають, що мають до діла з москалями з 1905. р. На шастя я не Куропаткія, лише Бліхер, а червона армія не є царською ар-мією, що нею командували продажені старшини.

НЕСПОДІВНА ВІЗИТА В ЄРУСАЛІМІ.

В суботу 6. ц. м. прилетів зовсім несподівано до Єрусалиму міністр колоній Малькольм Мек-дональд і відбув нараду з високим комісарем Палестини та командантом британських військ про положення в Палестині. По кількогодичній нараді міністр відіхав до Лондону.

Велитенські втрати китайців

Згідно зостанніми обчисленнями, на фрон-ті Шангай—Нанкін китайці втратили від верес-ня до грудня м. р. коло 400.000 вбитих і ране-них. Таких втрат не мала ніяка армія від часу світової війни. Фахівці переконані, що навіть під Верденом не було таких втрат, як у Китаю. Однак Чанкайшек не попав у зневіру і сфор-мував нові дивізії та воюватиме з японцями.

ЧУЖИННІ ДИПЛОМАТИ ПОКИНУЛИ ГАНКОВ.

Французький корабель „Фіен“ відплив в суботу з Ганков до Чун-Кінгу, забираючи зі собою дипломатичних представників Франції, Італії і Голландії. Минулого тижня перенесли до Чун-Кінгу всі китайські міністерства. Головні дільниці Ганков і Вучанг майже вилюднені.

ВЕЛИКА ПІДМОГА БОЛЬШЕВИКІВ ДЛЯ КИТАЮ.

Агенція Домей повідомляє: У Ганков є те-пер 400 совітських летунів та військових дорад-ників. На фронт у напрямі Ву-Ган відіхало біля 600 совітських танків. До Китаю надходять нові транспорти літаків з СССР.

ЧОМУ МАРШ. ГЕРІНГ ВІДЛОЖИВ ІЗДУ ДО ЛЬОНДОНУ?

„Івнінг Стандард“ пише, адютант канц. Пі-тлера соти. Відеман у своїй розмові з мін. Галі-факсом 18. липня п. р. запропонував візиту марш. Герінга в Лондоні. Соти. Відеман заявив, що марш. Герінг міг би приїхати до Лондону, щоб устійнити умовини англійсько-німецького пакту та можливости загально-господарського і колоніального порозуміння. Соти. Відеман — пише „Івнінг Стандарт“ — дістав від канц. Пі-тлера інструкцію, щоб розвідати, чи англійський уряд вважав би цю візиту на часі і чи англійська публична опінія поставилася би до цих відвідин прихильно. Лорд Галіфакс відмовився дати за-певнення і тому марш. Герінг не приїде до Лондону.

Ділом ушануйте пам'ять тих, що своїм зу-св'язям та терпінням поставили нас у ряд націй.

век сна, — то сьогодні предметом турботи ста-ла ще для батьків і громадянства молоді, котра починала шойно школи початкові або загально-освітні, та перед котрою воячий білет і в прак-тіці стосована „змодифікована теорія расизму“ — як герметично замкнула двері до всіх ви-щих, головні, фахових шкіл, як перед елемен-том менше вартісним. Іде тут очевидно про шко-ли державні, що є дешевіші і дають потім кращі нагоди, а не про дорогі школи приватні, яких мають дуже важні типи (нпр. педагогічні) вза-ці не існують. Отже великий загаль україн-ської молоді, коли вже і пролізе крізь різні „двері“, „стану здравотного“, „стану інтеліген-тний“ крізь не менше своєрідні „селекції“ при-йнятих — опиниться перед неможливістю до-бавити свою фахову освіту, а тим самим перед неможливістю здобути вже навіть тільки фор-мальні умовини уладити собі своє життя.

Бо скінчення фахової школи дає тільки формальні умовини для праці. І тут приходимо до другої проблеми, практичних можливостей. Як сучасній структурі законодавства, щоб ви-кадрити який небудь фах, з якого можна дій-сно вижити, треба мати передовсім „патент“. Очевидно, теорія отого віроісповідного та на-ціонального „расизму“ має і тут своє застосу-вання. Не скрізь однаково перестерігають, чи випускають працю мають бодай який „селясь-кий“, але для елементу „менше вартісного“ воячий білетом без цього годі. Отже з уваги на дікую неможливість добути загальної україн-ської молоді такі „патенти“, усі поради, щоб би за ту чи іншу роботу, стають безпред-метні. Вони не можуть усамостійнитися, а воячий біт хіба в найми та відробляти ціле життя економічну панцину у власників фор-мальних „патентів“.

Та не шойно одна сторона медалі. Мають же воячий біт друга. Коли читаємо поради, щоб молоді бралися за такі фахи, як гастро-номічне підприємство, всім їм а радами, щоб від-крити інтереси ювелірські, фризйерські, ману-фактурні, тощо, то маємо вражіння, що люди, що дають такі ради, або не знають практич-ного життя, або не передумали поважно того, що про що пишуть.

Ось треба передовсім тямити, що ремесло воячий а стані занепаду і найкращі ремісник-и воячий м. р. мають свої варстати пра-ці, а воячий асїї своєї солідности і добрий ре-зультат не можуть вдержатися. В декотрих умовах праці просто жахливий. Так воячий асїї початкова платня при 10—12-тих дені праці дає тижнево 4—5 золотих, а воячий асїї діяти для найталановитіших робіт-ників дає 14—16 зол. тижнево. — Чи дивно, ко-ли молоді не хоче за такі фахи братися, коли воячий асїї сьогодні вижити не можна? Воячий асїї промисла і купецтва. Та тут тре-ба знову про дві речі. Перше, особливо

П'ятиденний вагшпарту, зарплати, медична й повного
ураження консулу, місцевий побут:

В Берліні	зол. 881.—
У Відні	зол. 672.—
в Мільно	зол. 828.—
в Парижі	зол. 777.—

ЯК ДОБУТИ ГРОШІ НА КОРИСНЕ ПЕРЕВЕ-
ДЕННЯ ВІДПУСТИ ЗА КОРДОНОМ РАДІТЬ

Пром-банку

Львів, Гродзкіх 1. І. п.

Тел. 292-15 і 200-15.

Важливі наради

з представником закарпатських українців.

Ужгородська „Нова Свобода“ пише, що директор о. А. Волошин, голова Української Центральної Народної Ради, дістав повідомлення з Лондону, що цими днями має його відвідати урядовець міністерства закордонних справ Великої Британії.

В письмі зазначено, що згаданий урядовець

буде цікавитися головню українськими справами у зв'язку з теперішнім положенням Підкарпаття в Чехословаччині. Тому просять о. Волошина, щоб підготував йому матеріал і назначив час, коли англійський відпоручник може його відвідати.

Русифікація українського правопису.

Правописна комісія при комісаріаті народної освіти працює над новою реформою українського правопису з 1933. р., що його вважають тепер вислідом націоналістично-бухаринівсько-троцькістського шкідництва, метою якого є штучно віддалити українську мову від російської. Слід пригадати, що правопис з 1933. р. введено в життя теж під гаслом ліквідації „націоналістичних відхилень“, що їх нібито мав

правопис Української Академії Наук. Ось так теперішня реформа правопису буде другим етапом плянкової русифікації української мови, як це докazuje стаття проф. Грунського і проф. Губажевського у „Вістях“ з 2. ц. м. Автори закликають дотеперішньому правописові введення багатьох польонізмів. На їх думку правопис утруднює ученикам вивчення мови „братнього російського народу“.

Преображенський собор у Чернігові перемінили на магазин

„Комсомольська Правда“ повідомляє, що історичні церкви в Чернігові перейшли на торгові галі або на крампиці. І так Преображенський собор з XI. в., в якому похований князь Ігор, перемінено на склад бочок з маслом і рибних консервів. Церква св. Тройці є нині магазином харчевих продуктів. Церкву св. Бориса з X. віку перероблено на сушарню яри.

У Москві Г. П. У. замкнуло в неділю 7. ц. м. протестантську церкву св. Петра і Павла. Останнього пароха цієї церкви арештувало. Г. П. У. ще перед двома роками, але вірні сходилися далі щонеділі на молитву. Минулої неділі вірні застали церкву замкненою, а перед церквою стояли вантажі авто Г. П. У., на які задовоно церковні предмети. Перед кількома днями Г. П. У.

замкнуло польський костел у Москві, всі грецькі церкви та православний собор св. Вознесення. Хоч в СССР. прийшла нова хвиля релігійного переслідування, населення горнеться масово до церкви — як це виходить з вражін з подорожі здовж західного кордону СССР члена найвищої ради СССР Борина, який помістив їх у „Безбожнику“. Борин пише, що по всіх селах церкви переповнені старшим населенням і молоддю. Священники мають найбільший вплив на ціле життя і тому комуністична акція зовсім там підупала. Тому Борин побоюється великої небезпеки для цілої совітської Росії від зросту релігійних настроїв і домагається висилки агітаторів до згаданих районів.

Відгомін І-ої вистави української графіки в Римі.

Рим, 1. VIII. 1938.

Італійський щоденник „Дель Реджіне Фашіста“, — ч. 170. ц. р. — якого основником і начальним редактором є Роберто Фаріначчі, член великої Фашистівської Ради, помістив обширну статтю з нагоди І-ої вистави української графіки в Римі. Автор статті д-р Джіаїчінто Тревізюно у вступі зазначає, що ця вистава „виказує живучість українського руху, що спершилась на національних традиціях, змагає до того, щоб створити самостійну унітарійну державу... Україна разом із Чорним Морем — це назва середземноморської цивілізації, релігії католицької і православної, з традиціями, що вижили з латинськості через колонії старовинного Риму над Чорним Морем... Треба зазначити, що не дивлячись на партикулярні політичні умовини, що в них перебуває Україна, мистецтво України має свою відрубну душу.“

Автор підносить атачіння впливу італійського мистецтва на українське, згадує про пасти Растреллі у Козельці біля Чернігова, у Батурині, про церкву Мазепи в Києві, про вплив італійського барока на українське ми-

стецтво, „який усе-ж підпав під дух автохтонний, що й сам Растреллі відчув і висказав це у невих оригінальних формах“.

Зупиняється зокрема на М. Кричевському, ще ширше на Ю. Нарбуті, Р. Лісовському, П. Ковжунові, І. Падалці. Приємне вражіння викликала в ньому — як і в інших відвідувачів чужинців — праця Н. Геркен-Руссоувої: „Маре Неро — Маре Нострум“.

Стаття написана справді зі щирим захопленням до нашого мистецтва, з повним розумінням його, з правильним підкресленням чималого впливу італійського мистецтва на наше. Це тим краще, бо таким робом рецензент успішніше зверне увагу італійця й на нашу проблему взагалі.

Була, крім цього, мала замітка в римському щоденнику „Мессаджеро“.

Тут слід зазначити, що на будуче організатори таких вистав повинні заздалегідь подбати про те, щоб зацікавити більше італійську пресу, а тим самим викликати більше зацікавлення серед італійців.

М. О.

Ріка Ебро спливає кровю.

Національні війська розбили зовсім червоних над рікою Ебром. 2000 червоних попало в полон. Національні війська похоронили понад 300 вбитих червоних, в тому кілька старшин і здобули 1600 крисів, 50 тяжких скорострілів і 180 легких та багато воєнного матеріалу, що його залишили червоні.

Національне дзгунство знищило на ріці Ебро міст, що його побудували червоні.

Війська ген. Франка здобули гору, що має велике стратегічне значіння і тепер війська ген.

Франка планують над цілим правим берегом Ебро. Від суботи національні війська здобули 100 км² нових теренів.

ЗБОМБАРДУВАЛИ НОВИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

В суботу 6. ц. м. англійський корабель „Лейк Люгано“ вивантажував товари у пристані Паламос. В тому часі надлетіли літаки ген. Франка й обстріляли корабель бомбами. „Лейк Люгано“ почав горіти. Залога почала рятункову акцію.

В 3 години вранці надлетів знову літак ген. Франка і скинув кільканаять запальних бомб. Завдяки рятунковій акції була неможлива і катастрофа. Відломки бомб ранили двох моряків.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОНСУЛЬ РАНИЛИ.

В суботу 6. ц. м. збомбардували північний літак в 11.30 год. місто Аліканте. На літаку Баявісте впало 70 бомб. На будинок англійського консуляту впала велика бомба вага 20 кг. і заподіяла величезне спустошення. Бомба вбила дуже важко англійського консуляра агента Габріеля Келіжона, який помер.

НОВА ПОВІНЬ У КИТАЮ ЗУПИНИЛА ЯПОНЦІВ.

Похід японського війська в провінції Гуань і Гупей зупинила нова повінь, що настала внаслідок зливання гатей на лівому березі ріки Янтсе.

В озерах Кен (на південь від Гуань Леонкуан (на південь від Сусун) і Вунь на південь від Куаншї) прибула вода, що плила блакитної ріки, і затопила простір 3.000 км². Повінь затопила коло пів мільона людей.

ТРИ ПОЇЗДИ ЧЕКІСТІВ ВІДХАЛИ НА ДАЛЕКИЙ СХІД.

З доручення шефа Г. П. У. Єжового на Далесій Схід 2.500 чекістів трьома спеціальними поїздами.

ЛЮКЕСОВИЙ
КРЕМ
ДО КОЛЬОРОВОГО
ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

О ЛЕВИЦЬКА І СКА, ЛЬВІВ, КОРДЕЦЬКОГО

НОВИНКИ.

— Записати — запам'ятати і купити: ративна крамниця „ФАРБОКРАМ“ у при вул. Собієського 7, продає фарби, покости, олії і всілякі артікули, потрібні для домашнього господарства. Ввесь час на „Рідної Школи“.

— З яхнайкращих шкірок футро — виконує у нас тільки Юлія Гуржовська рік оснув. 1928 — Львів, ал. Кашперова, 10, телефон 254-46.

— Задлянічі зніжки для прогумованих шин дирекція залізниць у Львові зв'язку з масовим віздом прогумованих поїздах або вагонах безпосередньо можуть бути забезпечені для прогумованих транспортів емігрантів та робітників, менше по 25 осіб, якщо вони зазначать найменше два літ скоріше з тим, що ті місця в купе або в вагоні віддають іншим подорожнім. Той хто зазначає повинен одночасно зложити відомості на станції візду. Окремі вагони для міру змоги для анключного залізничного попереднім, шонайменше зазначать іменням візду і зложеним квитком. Ети надіах кавію вказують частини, що належності за їду.

— Не вільно просити милостині! Залізнична влада ствердила, що в останній збільшилося число волонтерів і зазначають милостині по поїздах. Це означає крадіжжя між подорожніми. Дирекція залізниць заборонила милостині і в руках поліції.

— **Покарали священика** гривною 100 зол. Тернопільське староство рішенням з дня 18. липня ц. р. покарало о. Миколу Винницького, пароха Глубичка Великого, пов. Тернопіль, гривною 100 зол. за осудження тих, які перейшли з греко-католицького обряду на римокатолицький. Від цього рішення покараний висівши до окружного суду в Тернополі.

— **Як виглядатиме святкування 950-ліття хрещення України-Руси на Волині?** „Волинське Слово“ (ч. 22) помістило комунікат про засідання парламентарної репрезентації ВУО, що відбулося 28. м. м. З комунікату виходить, що на цьому засіданні пос. Тимошенко поінформував, що духовна влада узгодила з адміністраційною владою порядок святкування 950-ліття хрещення України-Руси на Волині, при чому виявилось, що загально-державний характер свята у Володимирі відпадає, а до складу головного і місцевих комітетів у справі організації святкування громадські чинники не ввійдуть.

— **Димісія пос. Тимошенка та його поновний вибір.** З комунікату парламентарної репрезентації ВУО зі засідання, що відбулося 29. липня ц. р. довідуємося: голова репрезентації пос. С. Тимошенко заявив, що у зв'язку з політичною ситуацією він вважає за потрібне зголосити свою димісію і просив вибрати нового голову та покинув засідання. Присутні таємним голосуванням одностайно вибрали головою парл. репрезентації ВУО пос. С. Тимошенка. („Волинське Слово“ ч. 22).

— **Намагане самогубство залюбленої жінки.** В неділю 7. ц. м. пополудні кинулася під вантажне авто при вул. Городецькій ч. 39 невідома жінка. Шоферові Юркевичеві вдалося в останній хвилині затримати авто. Тому що жінка була непристойна шофер візав лікар. Лікар рятуючого поготівля ствердив, що невідома жінка напилася якоїсь тротини і тому каретка відвезла її до шпиталю. Прийшовши до свідомости відмовилась подати своє прізвище і дати якінебудь висвітлення. Шойно з віднятого в її одязі молитвенника поліція довідалася, що самогубством намагалася скінчити своє життя 18-літня Яніна Гарлендерова, жінка робітника М. Скидлова, яка була любкою вбитого капрана Футка. На окладниці молитвенника був такий напис олівцем: „Називаюся Яніна Гарлендерова. Мій чоловік сидить у в'язниці у зв'язку з убивством капрана Футка. Присягаю, що мій чоловік не винен“. Поліція ще раз намагалася переконати Гарлендерову, але недужа не хотіла подати свого прізвища і відмовила всяких висвітлень. Стверджено, що Гарлендерова сиділа разом з чоловіком в арешті під замітом убивства Футка. В неділю в год. 11-й передпозднім Гарлендерову випустили на волю і вона намагалася скінчити самогубством пів години похороми свого любка капрана Футка. Про намагане самогубство поліція повідомила родичів Гарлендерової. Візвана до шпиталю сестра Гарлендера п-і Косінська розвідала у недужій дівчині Яніні Гарлендерові, якої стан дуже гіркий і дала чи властиво втримати її при житті.

— **За вбивство почтаря.** В окружному суді в Чертові почалася розправа проти б. поште-рочковика Михайла Наконечного, якого обвинувачують за вбивство почтаря Миколи Когута.

— **Крива хроніка.** В Купчинках Старих невідомі вбивники вбили 24-літнього М. Бербецького, який сторожив коло збіжжя. — Така сама доля спінула 47-літнього Дмитра Гриника з Модрич, громадського вартівника, якого невідомий вбивець застрелив. — У Сколім упав у неділю 7. ц. м. а годинки антиквар Я. Кравець з Львова і зламав собі хребет. У безнадійному стані відвезли його до шпиталю. — В неділю 7. ц. м. згоді у Верхній, пов. Рава Руська, кількадесять молодих з живим і мертвим інвентарем, склали поштовий будинок. Шкоди ще не устійнені.

— **Залізнична катастрофа.** Під Сохачевом околний поїзд, що їхав з Сохачева до Козакон, вїхав на товарний. Наслідком удару у залізничній об'їзній колії, чотири вагони особого і кілька вагонів товарного поїзду. Бу-

ло ранених 17 осіб, у цьому чотири важко. За причинників катастрофи вважають дижурно-го руку і керманіча особового поїзду.

— **Вбивство й самогубство в костелі в Новім Санчі.** В парохіальнім костелі в Новому Санчі 6. ц. м. в год. 5-тій рано підійшло підчас богослуження до вітаря двоє молодих людей. Жінка положила на ступнях вітаря і тоді до неї її товариш стріляв з револьверу. Опісля вбивник застрелився. Жінку в безнадійному стані перевезли до лічниці. Виявилось, що вбивником і самогубцем є Казимир Токарчик, 34-літній робітник, його товаришкою Гелена Врубльова, 24-літня служниця. До трагедії дійшло мабуть наслідком недавнього вбивства Врубля, якого мабуть вбив Токарчик і Врубльова. Тепер поліція устійнила, що револьвер, від якого агинув Врубль, належав до Токарчика. Вбитий і ранена залишили листи з мотивами свого вчинку. По випадку костел замкнули. Однак вже за годину на доручення єпископа костел знову відчинили для вірних по відправі відповідного богослуження.

— **Самоходові катастрофи.** В понеділок трапилися дві самоходові катастрофи. Одна під Варшавою. Самохід, в якому їхав директор Загального Союзна Банку у Львові Емануїл Шонці своїм братом, лікарем з Відня, зударився з самоходом, що віз варшавського адвоката Райста і варшавського промисловця Южиковського. Внаслідок удару варшавський самохід перекинувся два рази. Адвокат Райст дістав струс мозку, інші вийшли без шкоди. — Під Берестям самохід, яким їхали радіовий співак, Станіслав Подгурський, капеліник варшавської опери Тилія і журналіст Добжинський, наїхав на залізничну заперу. Дорожній, що був недалеко, дістав струс мозку, капеліник Тилія зломив собі руку, інші вийшли з катастрофи з меншими ранами.

— **Повісили двох бандитів.** Дня 6. ц. м. кат повісив у Познані Фльоріяна Фігляр, який збив свою матір Еву Фігляр і господиню Ергель. — Того самого дня кат повісив у Селдцях вбивника Болеслава Сапошука. — Тепер же своєї черги відомий бандит Марущечко, якого повісять у Варшаві.

— **Смерть Станіславського.** В неділю 7. ц. м. помер у 75-му році життя у Москві Константин Станіславський, творець відомого московського мистецького театру і довголітній його директор, режисер та актор. Станіславський створив свою окрему школу і здобув собі своїми реформами театрального мистецтва широку славу.

— **Тіліні останки Будди перевезли до Японії.** Сіамський уряд дозволив перевезти тіліні останки Будди зі столиці Сіаму Бангкоку до Ценкії в Японії. В перевезенні тіліних останків Будди взяли участь високі достойники японського і сіамського уряду. Від тепер японська Ценкія стане Меккою вірних з цілого буддійського світа, подібно доє добу цієї буддійської Меккою сіамський Бангкок.

— **Грізна пошесть десяткує дітей.** В ставті Мічиген появилася грізна пошесть між дітьми. Минулого тижня померло на цю недугу шестеро дітей. Комісар здоровля згаданого ставту скликав лікарів на нараду у справі боротьби з цією грізною недугою. Виявилось, що це східня червінка, яку в невідомий спосіб заволокли до ставту Мічиген.

— **25 жертв грому в Нью-Йорку.** На площі Якова Райс у Нью-Йорку грім убив три особи, поранив 16 осіб. Підчас переполоху 9 осіб було ранених.

† Посмертні згадки.

НАД СВІЖОЮ МОГИЛОЮ РЕМІСНИКА-МЕЦЕНАТА.

Йосафат Пендюк, слюсарський майстер, член українських товариств та щедрий меценат української ремісничої молоді, помер дня 7. липня ц. р. в 87 р. життя у Львові.

Покійник — це одна з найгартніших постатей нашого ремісничого стану, один з тих власне, славних Бога, доволі численних сьогодні виходців з сіл і містечок, що працею власних рук, пильністю та витривалістю кладуть по наших більших містах основи під український ремісничий та купецький стан. Прийшовши до Львова хлопцем, Покійник вступив на науку до слюсаря і став згодом не тільки добрим і солідним майстром, але й доробився також значного маєтку. Довгими десятиліттями переповдив інсталяції не тільки в окремих мешканнях, але й у цілих домах у Львові. Виховав, вивів у люди і вивівав сина та дочки. Сповнив як годилося свій батьківський обов'язок. Але не забув

як тісно родинними справами і про велику сім'ю-наріз, а якого вийшов, який усім серцем любив та над якого долею всією душею до останнього віддиху страждав. Дав цьому про-речисте свідоцтво книжним дарунком.

Своїм першим завіщанням з 9. липня 1925 року передав цілу свою реальність з двоповерховим домом при вул. Мончинського (давніше Мурарська) ч. 52 на власність Тов. „Просвіта“, з призначенням, щоб Т-во „Просвіта“ заснувало в цьому домі Українську Промислову Школу ім. Йосафата Пендюка для української ремісничої молоді. „На пам'ятку й на добрий примір“ — каже Покійник у завіщанні — „молодши ремісникам і промисловцям, що як, член бідного Українського Народу — добути в поті чола важкою і чесною працею майно призначив на те, щоб уможливити чесним, але незасібним молодим українським adeptам ремесла і промислу добути кращу долю для себе і нашого народу“.

Другим завіщанням з 30. червня 1933 р. Покійник призначив ще суму 1.000 золотих на внутрішнє улаштування Української Промислової Школи ім. Йосафата Пендюка.

Вістка про смерть ремісника — мецената глибоким смутком огортає не тільки українську ремісничу молодь, не тільки український ремісничий та промисловий стан, але й ціле алячне українське громадянство. Його могила була одначасно дорогим, вічно живим гаслом цілої нації — до праці, непохитності та жертвенності для загальної справи та загального добра. Наріз, що видає з себе таких громадян як Покійний Майстер не може загинути.

Вічна Пам'ять Тобі, добрий сину Української Землі, від роду в рід!

СТЕПАНІЯ ТАРНОВЕЦЬКА.

Дня 1. серпня 1938 р. численно зібране львівське громадянство і вчительство львівського Відділу Т-ва ВГПВ відвезло на вічний спочинок на ликавському цвинтарі висложену вчительку і небудній чесної громадинку бл. п. Степанію Тарновецьку. Покійна вчителювала у рідному селі, Цуциніні, коломийського і Геродніні, скалатського повіту, відтак у Борщівцях і довгі літа на знесінському передмісті у Львові. На жертвнику громадянської і виховної праці в школі кляла авесь труд життя. З великими громадянськими прикметами, з хрустальним характером і благородним серцем, завжди скромна, ніколи не висувалася на передове місце, але працювала жертвуючи себе понад спрому. Була укладним членом ВГПВ та інших українських установ, яких життям цікавилася навіть у часі своєї довгої недуги до останніх днів. Яке спокійне, ясне, поане добрих діл було її життя, так тихо, в покорі серця переносила болю і непомітно відійшла від своїх найближчих і дорогих. Осиротила стареньку маму, мужа, двох синів і доню, для яких була ясним промінем. Від українського жіноцтва попрощала Покійну над гробом т. Ольги Сухова. Від родини і Т-ва ВГПВ та товаришів звания промовив т. Михайло Сухий, прощаючи востанє Покійну на дорогу в незнані засвіти. Вічна їй Пам'ять!

Дописи.

ГАЛИЧ І ГАЛИЧЧИНА.

Нова крамниця. Минулого місяця повстала в Галичі нова українська крамниця, а саме склад художніх посудин та іншого приладдя під фірмою Л. Чолія і С-ва. Знава вже солідніше продавати та конкурентніший план заповнюють П. Т. Відборних поміж адміністраторів.

Фестин. У дії 31. липня ц. р. відбувся в Галичі заходом місцевого кружка „Рідної Школи“ великий фестин. Взяв участь як надто обмежили. Пригравала духовна оркестра з Бауполя. Вечором відбулася з „Народною Демі“ в Залуші танкова забавка. Добру організацію фестину й забави треба зазначувати праці Віт. П. Яновичів і д-ра В. Муровича.

Дитячі садки. Цього року тільки в трьох селах Галичині (Балішків, Острів, Іздрині) є дитячі садки. Решту, в тислі 15, алда заборонили.

Розкопи в Крилові. У Крилові розкопи влуть повною парюю. Цими днями відкриті вже всі мури Основи-словної катедрі. Прибувають прокуляти з цілого краю. При розкопках працює під промовом д-ра Я. Пастернака спеціальний відбір „Орлів“ у Крилові.

Книгарня розвивається. Книгарня в Валер „Рідної Школи“ в Галичі дуже гарно розвивається та з кожним днем збільшує свої торги. Там дістають усіх інформацій прокулятовці, що влуть до всякого Галича-Крилова.

З друкарні Вид. Спілки „Діло“.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У
МАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ
ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО НЕ
КУНАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Гавсманн Ч. П.
Нечинин.